

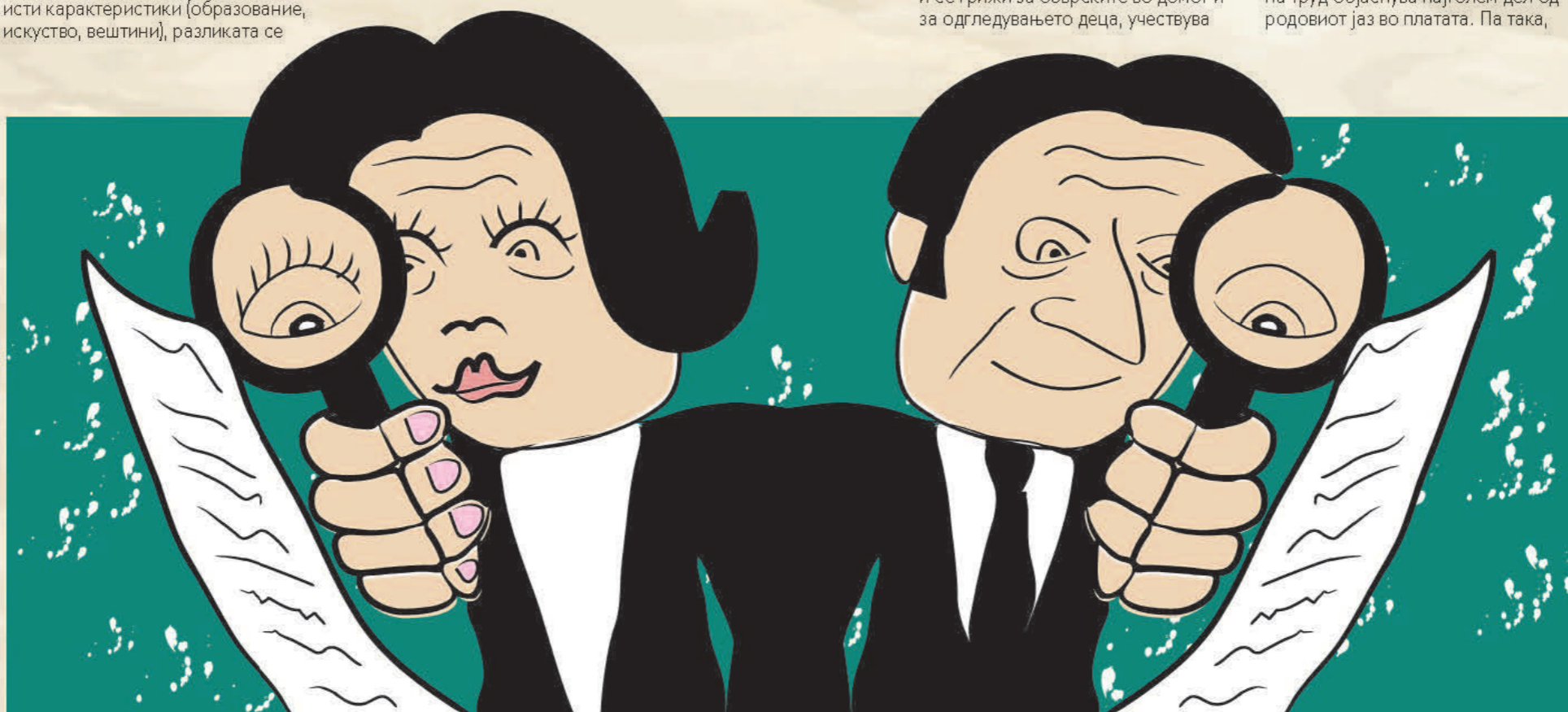
КОЈА Е ВАШАТА ФЕР ПЛАТА?

Благоица Петрески

Развиена е веб-алатка „Едплако-Мк“ (www.edplako.mk), која им овозможува на поединците да пресметаат која е нивната фер плата, врз основа на нивните карактеристики: образование, возраст, искуство, занимање и секторот во кој работат. Покрај зголемување на свеста, оваа алатка има за цел да ја намали и дискриминацијата на плата меѓу мажите и жените во компаниите

Жените во Македонија заработуваат 12,5 проценти пониска плата од мажите, а разликата се зголемува и до 28,4 проценти кај лицата без образование или само со основно образование. Но, доколку направиме споредба во платата меѓу мажи и жени според исти карактеристики (образование, искуство, вештини), разликата се

зголемува и до 17,3 проценти, односно за иста позиција и карактеристики жените се помалку платени. Па, доколку тоа не се должи на различните карактеристики меѓу двата пола, тогаш се поставува прашањето на што се должи родовиот платен јаз во Македонија?

Во студијата „Анализа на родовиот јаз во платите кога жените се високо неактивни: Докази од повторени импутации со македонски податоци“ беше испитувано дали високата неактивност на жените на пазарот на трудот ги објаснува разликите во платата. Заклучено е дека неактивноста на жените на пазарот на труд е дури 34 проценти, во споредба со само еден процент кај мажите во 2010 година, според анкетата за приходи и услови на живеење. Ова делумно е резултат на недостигот од вештини на жените, особено во периодот на почетокот од транзицијата. Но, позначајни фактори се традиционалните карактеристики на општеството, каде што жената е во улога на домајинка и се грижи за обврските во домот и за одгледувањето деца, учествува

како неплатен семеен работник, особено во руралните средини, а овде значаен фактор е и долгорочна невработеност и ерозијата на вештини. Според карактеристиките, вработените жени се со подобри карактеристики од невработените, со поголемо искуство и, во просек, се помлади и со незначително повисоко образование. Ова укажува дека невработените жени не се со најлоши карактеристики на пазарот на труд, па не може да се вработат, туку дека одлуката за неактивност е повеќе сопствен избор. Фактот што овие жени не се вработени и не земаат плата ја искривува сликата за родовиот јаз во платата. Истражувањето покажа дека неактивноста на жените на пазарот на труд објаснува најголем дел од родовиот јаз во платата. Па така,

кога тој ќе се пресмета коригиран за неактивноста на жените, разликата во плата меѓу двата пола со исти карактеристики се сведува на 5,7 проценти.

Со цел да се намали дискриминацијата во платата, потребно е да се воведат мерки и правилници за пресметка на плата при што родот нема да има никаква улога. Во критериумите за оцена, да се земаат параметри што ги мерат мерливите карактеристики: образование, стаж, искуство, вештини, а не и скриени параметри како дали жената е со семејни обврски и дали и колку деца има. Втор правец е зголемување на свеста на жените за активност на пазарот на труд (барање работа и вработување), како и воведување мерки што ќе го зголемат учеството на жените на пазарот на труд, кои ќе овозможат приспособливи работни услови за жените и почитување на нивните семејни обврски.

Поширокиот концепт, пак, е зголемување на свестоста за фер плата, каде што секој ќе заработува според своите знаења и способности.

Во таа насока, а врз основа на истражувањето, развиена е веб-алатка „Едплако-Мк“ (EdPlako-Mk) (www.edplako.mk), која им овозможува на поединците да пресметаат која е нивната фер плата, врз основа на нивните карактеристики: образование, возраст, искуство, занимање и сектор во кој работат. Покрај зголемување на свеста, оваа алатка има за цел да ја намали и дискриминацијата на плата меѓу мажи и жени во компаниите. Па така, „Едплако-Мк“ (EdPlako-Mk) како прв чекор ќе им овозможи да го тестираат родовиот јаз во плата во нивната компанија и да преземат соодветни мерки за отстранување.

(Делторката е главна економистка и швершна директорка на „Финанс Think“ (Finance Think))